

ההרצאות הייחודיות של אסתר שקלים

מרצה, חוקרת קהילות ישראל ומשוררת

להזמנת הרצאה: 050-3984368 09-7718427

אסתר שקלים היא מרצה, חוקרת קהילות ישראל, אוצרת אמנות יהודית ומשוררת. לשעבר מנהלת "המרכז למורשת קהילות ישראל" במוזיאון ארץ-ישראל ת"א, מדריכה ארצית ומחוזית לאמנות יהודית ומורשת במגזר הכללי ובמגזר הדתי במשרד החינוך. כתבה ספרים, מאמרים וערכות-לימוד בתחומי התמחותה.

להלן מבחר הרצאות לדוגמא:

1. שמות המשפחה היהודיים ומקורותיהם

- ◆ מדוע נושאים אנשים נמוכים שמות-משפחה כגון "לנגר", "טולמן" או "טוויל"?!
- ◆ איך קרה שבעלי שם-המשפחה "אשכנזי" הם ממוצא ספרדי דווקא?!
- ◆ למה נשא המשורר אלתרמן שם משפחה שפירושו "זקן"?
- ◆ מדוע שינה מר אברמוביץ' הרוסי את שמו דווקא ל"שון פרגוסון" עם הגירתו לאמריקה?
- ◆ מאימתי החלו היהודים לשאת שמות משפחה וכיצד נבחרו השמות?

2. עין-הרע והמזיקים ודרכי ההתמודדות עימם באמונה העממית ובתפיסה המודרנית

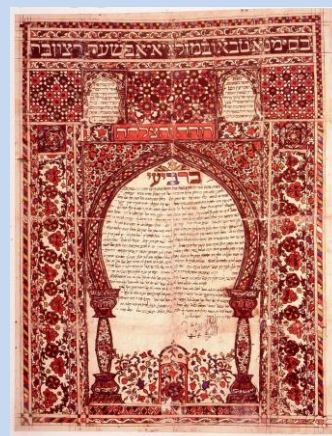
- ◆ איזו חמסה הכי יעילה נגד עין הרע?
- ◆ למי באמת עוזרים הקמיעות?
- ◆ מדוע מפחדים השדים דווקא ממלח, שום וצבע כחול?
- ◆ באיזה גוף לא יכול "דיבוק" להיכנס?
- ◆ איך מצליח החוט האדום שעל הזרוע לגרום לבריאות ולאוסר?
- ◆ כיצד מתמודדים בתפיסה המודרנית נגד המזיקים למיניהם?

קמיע, איראן*

3. מנהגי החתונה בקהילות ישראל (בליווי מצגת)

- ◆ מדוע נוהגת הפלה באשכנז להקיף את החתן שבע פעמים?
- ◆ כיצד מגינה מריחת החינה על החתן והכלה מפני המזיקים למיניהם?
- ◆ למה נהג החתן בדרום גרמניה לשבור את כוס הנישואין כשהיא מלאה יין דווקא על הקיר הצפוני של בית הכנסת?
- ◆ יהודי תימן החלו במנהג שבירת הכוס בחתונה רק אחרי עלייתם ארצה - מדוע?
- ◆ תלבושות ותכשיטים מקהילות ישראל במזרח ובמערב ומשמעויותיהם הסגוליות.

פתובה, מרוקו*

4. מנהגי חגי תשרי בעדות ישראל, מקורותיהם ומשמעויותיהם (בליווי מצגת)

- ◆ מדוע לעולם לא נמצא שופר העשוי קרן של שור, למרות שהשור הינו בהמה טהורה?
- ◆ איזו אמונה מיסטית מסתתרת מאחורי ה"סימנים" שאוכלים בסדר ראש השנה?
- ◆ למה עוטרו צלחות יום הכיפורים בהולנד בכיתוב "חסימה טובה"?
- ◆ מפני מה מופיעים 4 המינים על חפצים שאינם קשורים לסוכות?
- ◆ איך יכול יהודי לדעת מה יהיה גורלו בשנה החדשה ע"פ צורת הצל שלו בהושענא רבה?

ה"סימנים" בסדר ראש השנה

5. החנוכייה בקהילות ישראל באמנות ובסמל (בליווי מצגת)

- ◆ חנוכיות רבות נושאות דופן אחורית המזכירה מבנים מוסלמיים או נוצריים ידועים – איך משקפת עובדה זו את הגעגועים לבית-המקדש?
- ◆ מדוע מעוטרת חנוכיות מפולין ועיראק בסימלי-שליטים גויים?
- ◆ בקהילות שונות אוכלים בחנוכה מאכלי חלב-לאיזו גיבורה יהודיה קשור מנהג זה, ועל אילו חנוכיות מופיעה דמותה?
- ◆ כיצד מבחינים בין חנוכייה אשכנזית לבין חנוכייה מהמזרח?

חנוכייה, מרוקו*

6. מנהגי חג הפורים בעדות ישראל, מקורותיהם ומשמעויותיהם (בליווי מצגת)

◆ איך ניראה הפור שהטיל המן?

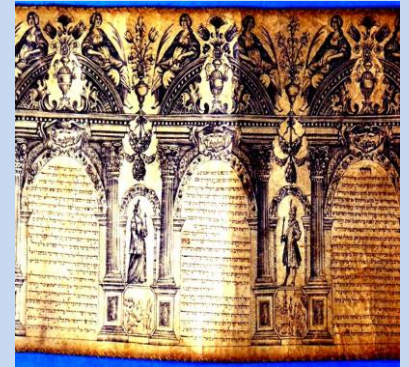
◆ ברוב קהילות ישראל במזרח לא נהגו להתחפש בפורים- הכיצד?

◆ שם ה' לא מופיע במגילת-אסתר. סופרי הסת"ם התעקשו והצליחו להכניסו למגילה למרות הכל. הכיצד!?

◆ איך הגיעה הפתובה של המן וזרש לקהילה ברודוס?

◆ באיזו עדה שולח הארוס לארוסתו תרנגול בלבוש תחפושת בתור משלוח מנות?

◆ איזו עדה ציינה את תענית אסתר בשלושה ימי צום ולא חגגה את פורים כלל וכלל?

מגילת אסתר, איטליה*

7. מנהגי חג הפסח בעדות ישראל, מקורותיהם ומשמעויותיהם (בליווי מצגת)

◆ מדוע לרבות מעדות המזרח לא היתה כוס של אליהו הנביא, ולאילו קהילה היתה כוס של פרעה ???

◆ באיזו עדה נהגו ללבוש בגדים מרופטים בליל הסדר??

◆ מדוע נוהגים יהודי פרס להצליף זה בזה בבצלים ירוקים בעת אמירת "דיינו"?

◆ באיזו עדה לא ערכו את ליל הסדר ולא קראו את ההגדה?

◆ באיזו הגדה מצוייר הבן החכם כאידויט גמור ומדוע? כיצד מצטיירים 4 הבנים בהגדות ישראל השונות במהלך הדורות?

◆ **ליל הסדר במנהגי העדות:** עריכת ליל סדר על-פי מנהגי עדות ישראל במזרח ובמערב בשיתוף הקהל ובליווי הסבר למקורותיהם של המנהגים, התקופה בה נוצרו ומשמעויותיהם.

צלחת סדר, צרפת *

8. השבת במנהגי עדות ישראל ובראי האמנות היהודית (בליווי מצגת)

◆ מדוע הקפידו צורפים בבגדאד להוסיף לכל כוס של קידוש גם מכסה מעוטר בציפור?

◆ באיזו עדה מדליקים בכל ערב-שבת נרות גם לזכר הנפטרים ומדוע?

◆ למה נמנעים יהודים במרוקו מלהלוות קמח ושמן במוצאי שבת?

◆ מפני מה מעוצב הפלי לבשמים באשכנז דווקא בצורת מגדל?

◆ השבת, משמעותה וערכה הייחודי בראי חפצי היוזאיקה המלווים אותה.

מגדל בשמים, פולין*

9. חפצים כאמצעי לחקר "שורשים" (בליווי מצגת)

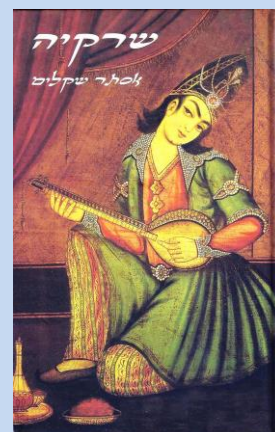
- ◆ כיצד ניתן ללמוד מהכלים והחפצים שהיו בידי אבות-המשפחה אודות מעמדם הכלכלי, משאלותיהם ואמונותיהם?
- ◆ איך יכול תכשיט להעיד על מוצאה המשפחתי, האתני והגיאוגרפי של האישה היהודיה העונדת אותו?
- ◆ באיזה אופן מצליחים הדג, החמסה והיצורים המוזרים החקוקים על קמיע לילדת העובר במשפחה להבטיח לידתו של תינוק בריא?
- ◆ "סיפורו של חפץ" כמקור לחקר משפחתי וכקטליזטור לגשר וקשר בינדורי.

קמיע לילדת ולתינוק, הונגריה*
* התמונות מאוסף משפחת גרוס

10. מזרח ומערב- היילכו שניהם יחדיו?

- ◆ כיצד מתמודדת אישה מבית מזרחי מסורתי פטריאכלי עם התרבות הישראלית המערבית המודרנית החילונית?
- ◆ מהו יחסה למעמד האישה בתרבות המזרחית, בקהילה הדתית ובחברה הישראלית?
- ◆ מהי גישה כלפי הפסיפס האתני המרכיב את החברה הישראלית?
- ◆ מפגש חוויתי עם המשוררת אסתר שקלים, המעלה את סיפור חייה בליווי קריאה מתוך "שרקיה", ספר שיריה עטור השבחים בהוצאת כינרת-זמורה-ביתן.

◆ הרצאות נוספות בנושאים שונים, כגון: **מנהגי בר-מצווה, חג השבועות, סמל מדינת ישראל ודגל המדינה-מקורותיהם ומשמעויותיהם, ירושלים באמנות ובסמל בעדות ישראל במהלך הדורות, ועוד.**

◆ **ההרצאות מתאימות לכל מסגרת ואירוע:** מוסדות, חברות וארגונים, חוגי בית, השתלמויות, כנסים, חדרי מורים, נופשים, סופי-שבוע, ימי הולדת, חגיגת בר-מצווה, מסיבת רווקות/רווקים, שבע ברכות, שבת-חתן, חנוכת בית, יום המשפחה, ערב "שורשים" ועוד.

◆ **הרצאות לתלמידים וכן ערבי הורים-תלמידים באווירה חווייתית ייחודית.**

להזמנת הרצאה:

050-3984368

09-7718427

esthershkalim.co.il